

Zemanek, Alicja

Historia botaniki w czasie synpozum Plants and people - economic botany in northern Europe (800-1800 AD) (Edynburg, 24-27 września 1993)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 39/1, 177-178

1994

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**HISTORIA BOTANIKI W CZASIE SYMPOZJUM
PLANTS AND PEOPLE – ECONOMIC BOTANY IN NORTHERN EUROPE
(800–1800 AD)**

(EDYNBURG, 24–27 WRZEŚNIA 1993)

W dniach od 24–27 września 1993 r. odbyło się w Edynburgu międzynarodowe sympozjum *Roślina i człowiek – botanika użytkowa w północnej Europie (800–1800 r.)*. W sympozjum, zorganizowanym przez Towarzystwo Botaniczne Szkocji, wzięło udział 146 osób z dziesięciu krajów, głównie Wielkiej Brytanii (114 osób), a także Norwegii (7 osób), Holandii (6), Irlandii (5), Danii (4), Polski (3) oraz Finlandii, Szwecji i Stanów Zjednoczonych (po dwie osoby). Myślą przewodnią spotkania było zagadnienie dziejów użytkowania roślin przez człowieka w północnych regionach Europy, od najdawniejszych czasów (VIII w.) do końca XVIII-go stulecia. Sympozjum miało charakter interdyscyplinarny. Archeologowie i archeobotanicy prezentowali wyniki badań nad szczątkami roślinnymi odnalezionymi w wykopaliskach, historycy botaniki przedstawiali rezultaty studiów nad dawnymi źródłami pisanymi oraz zbiorami roślinnymi, historycy farmacji i etnologowie omawiali dawne ziołolecznictwo i wiedzę ludową o roślinach użytkowych, botanicy i historycy leśnictwa analizowali stare metody użytkowania naturalnych zasobów roślinnych.

Obrady, w czasie których wygłoszono 32 referaty, podzielone były na pięć odrębnych sesji tematycznych: 1. *Archeobotanika (Archaeobotany)*, 2. *Dawne ogrody i zielniki (Early gardens and herbaria)*, 3. *Rośliny lecznicze i herbarze (Medicinal plants and herbals)*, 4. *Gospodarka drzewna (Woodsmanship)*, 5. *Eksploracja botaniczna Europy północnej (Botanical exploration in northern Europe)*.

Tematyka historii botaniki znalazła się w trzech sesjach (2, 3, 5). W czasie sesji poświęconej starym ogrodom i zielnikom zaprezentowano referaty dotyczące najdawniejszych ogrodów, dziejów uprawy roślin, oraz zbiorów zielnikowych. Ogrody w XIII-wiecznej Anglii omawiał John H. Harvey (Somerset), referat na temat najwcześniejszych ogrodów warzywnych Holandii przedstawił wybitny znawca dziejów uprawy roślin, Anton Zeven (Wageningen). Dawnym zielnikom, tj. zbiorom zasuszonych roślin poświęcony był referat Jamesa Dicksona (Glasgow) i Piotra Köhlera (Kraków). Pierwsze z wystąpień dotyczyło najstarszego (XVII-wiecznego) zielnika zachowanego na terenie Szkocji, drugie – zielników botaników wileńskich (m. in. Jerzego Forstera, Stanisława Bonifacego Jundziłła, Józefa Jundziłła) z przełomu XVIII/XIX w., zachowanych w Instytucie Botaniki PAN w Krakowie. Roy Vickery (Londyn) zaprezentował wyniki badań nad kolekcją produktów roślinnych, zebranych na Jamajce przez Hansa Sloane'a (1660–1753) na początku XVIII w. Ten ogromny zbiór, liczący ok. 12 tys. okazów, przechowywany w Muzeum Historii Naturalnej w Londynie, jest przedmiotem zainteresowania zarówno historyków botaniki, farmacji, medycyny, jak i badaczy dziejów kultury ludowej.

Większość wystąpień w czasie sesji zatytułowanej *Rośliny lecznicze i herbarze* dotyczyła dziejów użytkowania gatunków leczniczych w różnych regionach, m.in. w Walii (referat Heather Henderson-Penarth), na Wyspie Man (Larch Garrad, Do-

uglas), i na Wyspach Owczych (Johannes Johansen, Faeroerne). Ludowe wierzenia związane z grzybami omawiali Brian Coppins i Roy Watling (Edynburg). Jedyny referat poświęcony dawnej literaturze botanicznej (Alicja Zemanek, Kraków) dotyczył polskich herbarzy (zielników), tzn. XVI-wiecznych ilustrowanych ksiąg o roślinach, zupełnie nieznanymi zachodnioeuropejskim historykom nauki i dotychczas nie cytowanymi w większości opracowań światowych.

Na sesję pt. *Botaniczna eksploracja Europy północnej* złożyły się referaty ukazujące historię badań szaty roślinnej Szkocji (Douglas M. Henderson, Larachan), Irlandii (E. Charles Nelson, Dublin) oraz Finlandii (Terttu Lempiainen, Turku). Zagadnienia botaniki użytkowej w dorobku Karola Linneusza przedstawił nestor historyków botaniki, William Stearn (Kew), autor klasycznych opracowań z zakresu dziejów systematyki roślin.

Obrady odbywały się w Instytucie Botaniki w Edynburgu, na terenie Ogrodu Botanicznego (założonego w 1670 r.), jednego z najważniejszych ośrodków badań nad roślinami w Wielkiej Brytanii. Uzupełnieniem prezentacji referatowych była sesja posterowa (17 stanowisk ekspozycyjnych), ilustrująca zagadnienia archeobotaniki, historii botaniki, farmacji, dziejów gospodarki leśnej i użytkowania drewna.

Na zakończenie sympozjum odbyła się jednodniowa wycieczka m.in. do staro pałacowego parku w Dalkeith (okolice Glasgow), gdzie uczestnicy zjazdu zapoznali się z dawnymi metodami gospodarki leśnej i pastwiskowej. Organizatorzy demonstrowali praktycznie narzędzia używane przez średniowiecznych drwali, pokazywali okazy starych dębów, z których pozyskiwano drewno od setek lat. Rozrzucone na pastwiskach kilkusetletnie drzewa, o specyficznym pokroju, są jedynymi w swoim rodzaju historycznymi dokumentami dawnej działalności gospodarczej człowieka, naruszającej w stosunkowo niewielkim stopniu naturalne zasoby przyrodnicze.

Alicja Zemanek
(Kraków)

**KONFERENCJA NA UNIWERSYTECIE OKSFORDZKIM
POŚWIĘCONA HISTORII TECHNIKI I TECHNOLOGII
(„TECHNOLOGICAL CHANGE”, OXFORD, 8–11 WRZEŚNIA 1993 R.)**

Z pewnością było to wydarzenie przełomowe dla rozwoju historii techniki i technologii. Organizatorom (Modern History Faculty – Oxford University i British Society for the History of Science) udało się zgromadzić reprezentatywne grono ok. 300 badaczy z całego świata. Z Wielkiej Brytanii uczestniczyło w konferencji ok. 140 osób, z północnej Ameryki ok. 50, z Australii – 7, oraz z Indii, Singapuru i Japonii – 7. Europę środkową reprezentował niżej podpisany i przedstawiciel Uni-